

УДК 640.41.(075.8)

Загорянська О.Л.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОЛОГІЧНИХ ГОТЕЛІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

EVALUATION OF COMPETITIVENESS OF GREEN HOTELS IN MODERN CONDITIONS OF ECONOMY

АНОТАЦІЯ

У статті визначено особливості функціонування екологічних готелів України в конкурентному середовищі. Проаналізовано рівень задоволеності послугами еко-готелів «Дністер» та Reikartz Medievale, що є конкурентами у відповідному сегменті ринку. Обґрунтовано найбільш ефективні шляхи підвищення конкурентоспроможності екоготелів, а саме можливість застосування екскурсійного пневмотранспорту з урахуванням зростаючих запитів клієнтів до екологічності готельних послуг.

Ключові слова: підприємства готельного господарства, екоготелі, екологічна сертифікація, екологічно чистий пневмотранспорт, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, конкурентне середовище.

АННОТАЦИЯ

В статье определены особенности функционирования экологических отелей Украины в конкурентной среде. Проанализирован уровень удовлетворенности услугами экоотелей «Днестр» и Reikartz Medievale, которые являются конкурентами в соответствующем сегменте рынка. Обоснованы наиболее эффективные пути повышения конкурентоспособности экоотелей, а именно возможность применения экскурсионного пневмотранспорта с учетом растущих запросов клиентов к экологичности гостиничных услуг.

Ключевые слова: предприятия гостиничного хозяйства, экоотели, экологическая сертификация, экологически чистый пневмотранспорт, конкурентоспособность, конкурентные преимущества, конкурентная среда.

ANNOTATION

The article is devoted to definition of the features of the functioning of ecological hotels in Ukraine in a competitive environment. The level of contentment with the services of eco-hotels "Dnestr" and "Reikartz Medievale", which are competitors in the relevant market segment, was analyzed. The most effective ways of increasing the competitiveness of eco-hotels are substantiated, namely: the possibility of using an excursion pneumatic transport accounting the growing demands of customers for the environmental friendliness of hotel services.

Keywords: hotel business enterprises, eco-hotels, environmental certification, environmentally friendly pneumatic transport, competitiveness, competitive advantages, competitive environment.

Постановка проблеми. З розвитком ринкового механізму проблема конкурентоспроможності підприємств готельного господарства різко загострилася через зростаючу увагу споживачів до екологізації сфери послуг. В умовах постійно зростаючої конкурентної боротьби підприємствам готельного господарства необхідно збільшувати свої конкурентні переваги, активно шукати шляхи та методи підвищення їх конкурентоздатності. Сучасне суспільство прагне до гармонійних відношень із навколиш-

нім середовищем. Зменшення видобутку корисних копалин та інших природних ресурсів, збільшення частки відновлюваних видів енергії змушує готельні підприємства впроваджувати екологічні технології у свою діяльність. Екологічні та «зелені» готелі в сучасному світі є перспективним та перспективним бізнесом.

Вирішення екологічних проблем у сучасному суспільстві стає все більш актуальним, що суттєво змінює підходи до формування конкурентних переваг підприємств готельного господарства, принципи й методологію забезпечення їхньої конкурентоспроможності.

Вагомими складником конкурентоспроможності готелю є його екологічність. Екологізація готельних послуг у сучасних умовах набуває великого значення у зв'язку з необхідністю збереження довкілля, зростанням попиту туристів на екологічно безпечні послуги і товари. У багатьох країнах починають працювати екоготелі, що надають клієнтам специфічні послуги, а саме: відсутність електроенергії та водопостачання, опалення виключно натуральною деревиною, незайманий ліс навкруги, будівлі тільки з натурального дерева та інших матеріалів [1].

Ураховуючи моду на екотренди і зростаючий попит на органічні (екологічні) продукти, можна з упевненістю вважати, що екоменю, екологічно сертифікований текстиль і косметичні засоби, що використовуються під час надання послуг, безумовно, підвищать конкурентоспроможність готелю. Такі готелі намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, практикувати «безвідходні» технології, пропонувати гостям спеціальну білизну «для алергіків», екологічно чисті продукти і напої в ресторані [4, с. 72].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, пов'язаними з функціонуванням готелів і аналізом їх діяльності займаються такі вчені, як: Г. Яковлев, Е. Балашова, А. Кусков, А. Медик, Х. Інграм, Л. Шмакова, В. Кохненко, О. Любіцева, Х. Роглев, В. Ревенко, П. Пуцентейло, М. Мальська, І. Пандяк та ін. Проблемам визначення стратегічних напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств присвячено низку наукових досліджень таких відомих закордонних та вітчизняних авто-

рів, як: М. Портер, Ф. Котлер, Ж.Ж. Ламбен, А.Дж. Стрикленд III, Д.У. Кревенс, І. Зулкарнаєв, Л. Ільєсова, Л. Азоев, С. Джанджугазова, Р. Фатхутдінов, І. Ліфіц, І. Спиридонов, В. Юхименко, А. Яновський та ін. Серед вітчизняних учених, що займалися дослідженням екологізації сфери, послуг можна відзначити Т. Галушкіну, В. Радченка, О. Карасьова.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукової літератури дав змогу зробити висновок про недостатню опрацьованість і необхідність подальшого вивчення ролі та впливу екологізації на формування конкурентних переваг підприємств готельного господарства. Відсутній однозначний перелік критеріїв, яким повинні відповідати екологічні готелі, існують суттєві розбіжності у їх сертифікації різними організаціями. Підвищення конкурентоспроможності готелів на міжнародному ринку і зниження економічного ризику в умовах ринкових відносин можуть бути забезпечені лише за використанням основоположних теоретичних і практичних розробок та рекомендацій системного підходу та системного аналізу.

Мета статті полягає у проведенні аналізу конкурентоспроможності підприємств готельного господарства та виявленні найбільш ефективних шляхів підвищення їх конкурентоспроможності з урахуванням екологічних аспектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головним призначенням конкурентоспроможності підприємств готельного господарства є демонстрація їх можливостей протидіяти конкурентному середовищу, захиститися від конкурентів, мати переваги в суперництві [2, с. 87]. Однією з конкурентних переваг підприємств готельного господарства може стати їх екологічність.

Якщо розглядати екологічні проблеми у сфері споживання, то необхідно використовувати такий алгоритм (рис. 1).

Виходячи з того, що в сучасних умовах виникає великий попит на екологічно чисті послуги, можна стверджувати, що підприємства готельного господарства мусять урахувувати екологічні потреби населення у своїй діяльності.

Екологічний готель (екоготель) – це екологічно-сертифіковане житло, метою якого є поліпшення стану навколишнього середовища шляхом зведення до мінімуму власного негативного впливу на довкілля [4, с. 72].

Екоготель як інноваційна концепція гостинності має низку особливостей, зокрема: залежність від природного середовища; екологічну

стійкість; внесок у збереження навколишнього середовища; забезпечення екологічної підтримки кадрів; урахування місцевої культури; забезпечення економічної віддачі для місцевої громади. Крім того, екологічні готелі повинні дотримуватися суворих «зелених» принципів, щоб їх відвідувачі були впевнені у тому, що вони перебували в безпечному, нетоксичному й енергозберігаючому житлі.

Обов'язковою умовою для присвоєння готелю статусу «екологічний» є сертифікація незалежною третьою стороною або державою, на території якої він знаходиться. Екологічна сертифікація – це система екомаркування для туристичних закладів, основною метою якої є сприяння зменшенню тиску на природне середовище від експлуатації туристичних об'єктів шляхом відзначення, популяризації та стимулювання розвитку корисних ініціатив і екологічних методів управління туристичною індустрією.

У світі існує низка організацій, які займаються розробленням й упровадженням систем екологічної сертифікації. Серед них – British Airways Holidays (BAH), Certification for Sustainable Tourism (CST), Green Globe, Green Key, HAC Green Leaf, HVS Eco Services, Touristik Union International (TUI), Green Hotel («Зелений готель»). Дані організації присвоюють знак якості готелям, що засвідчує відповідність послуг закладу екологічним вимогам [5, с. 169].

Значною перевагою саме екосертифікації Green Key є наявність критеріїв, спрямованих на екологічне навчання, формування дружньої до довкілля свідомості гостей, працівників і постачальників готелю, тому суттєвою конкурентною перевагою певного готелю чи закладу розміщення слугуватиме відповідність послуг (підтверджена фаховим екологічним сертифікатом) найвищим вимогам якості та безпечності для здоров'я людини і довкілля.

Завдяки екологічній сертифікації підприємства готельного господарства матимуть можливість:

- підтвердити додаткові якісні характеристики послуг;
- підвищити конкурентоспроможність і привабливість для різних категорій споживачів;
- підтвердити екологічну та соціальну відповідальність;
- підвищити інвестиційну привабливість [6, с. 137].

Таким чином, треба відзначити, що конкурентоспроможність готельних підприємств зумовлена передусім конкурентоспроможністю їхніх послуг, що вказує на те, що конкурен-

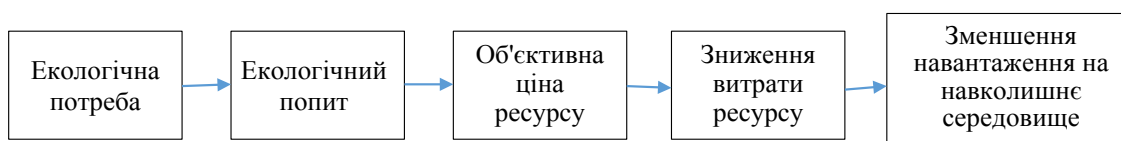

Рис. 1. Алгоритм вирішення екологічних проблем у сфері споживання [3, с. 47]

тоспроможність – це відносна характеристика ступеня реалізації потенціалу готельного підприємства, умов його розвитку.

Посилення соціально-етичної спрямованості бізнесу і посилення вимог до безпеки послуг для людини і навколишнього середовища вже на стадії бізнес-проекування формує завдання надати новій послугі необхідний рівень конкурентоспроможності з урахуванням розгорнутого екологічного складника. Це сприятиме оздоровленню навколишнього середовища, підвищенню екологічної безпеки бізнесу і життєдіяльності населення на даній території, поліпшення екологічних і соціально-економічних характеристик природних ресурсів.

Концепція екологізації сфери послуг почала впроваджуватися в розвинутих країнах світу ще в IX ст. Сьогодні у світі нараховується близько 4 тис. готелів, які в той чи інший спосіб намагаються знизити рівень шкоди довкіллю. Готельне господарство України демонструє значне відставання у цій сфері, але в 2011 р. перший екологічний сертифікат за міжнародною програмою екологічної сертифікації готелів та курортів Green Key отримав готель Radisson Blu Hotel (м. Київ). Характеристика підприємств готельного господарства України, що пройшли екологічну сертифікацію Green Key, наведено в табл. 1.

Проаналізувавши діяльність підприємств готельного господарства України, що пройшли екологічну сертифікацію Green Key, можна зробити такі висновки:

– більшість екоготелів належить до мережевих готелів відомих світових брендів (Radisson Blu, Reikartz, Maison Blanche);

– сертифікат Green Key отримали дуже різні готелі – від великих місцевих, таких як «Дністер Прем'єр Готель» до таких, що знахо-

дяться на вершині гори («Ковчег») або являють собою корабель («Баккара Арт-готель»);

– зірковість таких готелів – три-п'ять зірок, що свідчить про різний рівень комфорту;

– цінова політика залежить більше від місця розташування та наявності більш широкого спектру послуг;

– більшість готелів досить нові, а ті, що були побудовані ще за часи існування СРСР або раніше, повністю реконструйовані.

В оформленні номерів екоготелів, як правило, використовуються натуральні матеріали: дерево (ліжка, підлога, лавки, столи), льон (фіранки, наволочки), 100% бавовна (рушники, постільна білизна) та ін. Навіть матраци, на яких сплять гості, виготовлені з натуральних матеріалів: кокосу, водоростей, вовни, бавовни, льону, натурального латексу.

Підбір будівельних матеріалів здійснювався з максимальним урахуванням екологічності (дерев'яні балки, глиняна черепиця, екологічна фарба і лаки та ін.)

Так, в екосадибах мережі Maison Blanche кожен номер має своє «квіткове» ім'я (ірис, троянда, лаванда) та індивідуальне оформлення.

Під час прибирання та прання білизни екоготелі використовують лише безпечні, біорозкладані, екологічно чисті органічні миючі засоби, серветки з мікрофібри, соду, лимонну кислоту.

У цих готелях використовують лише енергозберігаючі технології:

– освітлення у коридорах керується датчиком руху, для тимчасового освітлення встановлено енергозберігаючі лампи LED. Завдяки електронним замкам уся електрика підключається до номерів тільки в присутності гостей, використовується енергозберігаюча побутова техніка. До того ж вони перешкоджають виникненню різних проблем, пов'язаних із викорис-

Таблиця 1

Характеристика підприємств готельного господарства України, що пройшли екологічну сертифікацію Green Key

№	Назва готелю	Місце розташування	Кількість номерів	Зірковість	Ціна номера, євро		Кількість додаткових послуг	Рік відкриття
					min	max		
1	Radisson Blu Hotel	м. Київ	255	4	175	342	18	2010
2	Rus Accord Hotel		451	3	67	120	18	1978
3	Баккара Арт-готель		200	3	52	117	12	2009
4	Maison Blanche	Київська область	12	3	24	45	10	2008
5	Maison Blanche (Mytnitsa)		12	2	24	40	10	2012
6	Reikartz Dworzec	м. Львів	52	3	39	65	18	2009
7	Reikartz Medievale		23	4	59	80	12	2010
8	Дністер Прем'єр Готель		156	4	43	80	18	1983
9	Reikartz Рівер	м. Миколаїв	86	3	29	40	12	2010
10	Reikartz	м. Запоріжжя	69	3	29	50	12	2012
11	Reikartz	м. Харків	76	3	33	65	18	2012
12	Ковчег	Закарпатська область	6	3	50	60	8	2010
13	Красотель-Левант	Крим	56	3	41	100	12	2002
14	Ореанда		114	5	98	276	18	1907

Джерело: побудовано автором за [1; 5]

танням електричних приладів у той момент, коли в номері нікого немає. Це значною мірою підвищує рівень пожежної безпеки готелю;

– використовуються теплові насоси, які опалюють узимку приміщення теплом землі, а влітку, навпаки, охолоджують;

– упроваджується система заощадження води за рахунок подвійного зливу в унітазі, насадки з функцією повітряного душу (насичує потік води повітрям).

Номери забезпечуються косметичними засобами: 100%-м натуральним милом ручної роботи і 100%-м натуральним шампунем. Для заощадження електроенергії, води і миючих засобів гостям пропонується повторно скористатися рушником або постільною білизною. Здійснюється сортування сміття: сухі відходи (папір, метал, пластик, скло) для подальшої переробки, органічне сміття компостується. Використані лампи і батарейки підлягають безпечній утилізації. Офісний і туалетний папір у готельних номерах використовують виключно із вторинної сировини, а також пакети для сміття (біопакети), що розкладаються протягом трьох років.

Проаналізуємо конкурентне середовище, в якому функціонують екологічні готелі м. Львова [7; 8]. Це місто вважається одним із найпопулярніших туристичних міст України. З табл. 2 видно, що у Львові працюють три готелі, що пройшли екологічну сертифікацію Green Key. Оскільки конкурентоспроможність категорія відносна, то виберемо для оцінки два готелі, які можуть бути конкурентами на ринку готельних послуг, – «Дністер Прем'єр Готель» та Reikartz Medievale. Ці готелі мають одна-

кову зірковість, цінову політику, а також набір додаткових послуг. Порівняємо між собою ці готелі за ступенем задоволеності споживачів екологічним складником їхніх послуг.

Індексація ступеня задоволеності споживача дає змогу кількісно оцінити внесок різних складників конкурентоспроможності (компонентів дерева) в спільну думку споживача про гостинність об'єкта. Для такого оцінювання необхідно визначити важливість складників якості роботи та важливість компонентів дерева якості за п'ятибальною шкалою.

Кількість споживачів, що приймала участь в опитуванні, така:

1. Для готелів до 100 номерів – 30–50 споживачів готельних послуг.

2. Для готелів від 100 до 300 номерів – 50–100 споживачів готельних послуг.

3. Для понад 300 номерів – більше 100 споживачів готельних послуг.

Оскільки готельний комплекс «Дністер» налічує 147, то кількість опитуваних споживачів може дорівнювати 56 (це значення знаходиться в діапазоні 50–100 споживачів готельних послуг).

Для порівняння задоволення споживачів з якості готельних послуг було проведено дослідження готелю «Дністер». Цей готельний комплекс є одним із найбільш серйозних конкурентів готелю Reikartz Medievale у ціновому сегменті ринку. Результати оцінки задоволеності клієнтів роботою готелю «Дністер» та Reikartz Medievale наведені на карті профілів задоволеності споживачів (рис. 2).

За допомогою профілів можна порівняти ступінь задоволеності споживача екологічними

Таблиця 2

Технологічна карта екскурсії по м. Львів із використанням пневмокара

№	Етапи руху по маршруту	Основний зміст інформації	Тривалість огляду	Методика
1	Готель «Дністер» – собор Святого Юра	Головний греко-католицький храм Львова, споруджений ще у XVIII столітті у стилі бароко. На фасаді видніється скульптура святого Юрія роботи Йогана Георгія Пінзеля. Не менш яскраво храм виглядає і всередині – низький іконостас доповнюють ікони на бічних стінах. Пишний амвон – місце для проголошення проповідей. Храм має свої підземелля, які відчинені для туристів. Собор Святого Юра споруджений на високому пагорбі, але екскурсанти піднімаються ще вище, щоб краще оглянути місто Лева.	30 хв.	Прийом екскурсійної довідки, використаний із прийомом зорової реконструкції, прийом цитування
2	Високий замок	Пневмокар зупиняється біля гори Високий Замок. Вхід на майданчик, з якого добре видно місто, навіть його околиці. Проходимо повз руїни старого королівського замку... Багато часу минуло відтоді, як він потужно здіймався над містом. Йдемо ще трішки вгору, і ми вже на оглядовому майданчику. Екскурсовод показує головні об'єкти, які звідси видно, а туристи роблять чудові фотографії.	45 хв.	Прийом екскурсійної довідки, використаний із прийомом зорової реконструкції
3	Личаківський цвинтар – готель «Дністер»	Це місце сну і пам'яті. Тут спочивають відомі люди, тут зберігаються шедеври скульптури та архітектури. Військові поховання притягують до себе патріотів з України та Польщі. Це не просто кладовище, це ще й музей під відкритим небом.	45 хв.	Прийом зорового монтажу, прийом цитування
4	Загальна відстань, км			16
5	Тривалість екскурсії, год			3
6	Вартість екскурсії, грн.			100

Рис. 2. Карта профілю задоволеності споживачів екологічними послугами готелів «Дністер» та Reikartz Medievale

послугами готелю з аналогічними послугами готелю-конкурента. Це порівняння показує переваги та недоліки готельних послуг після оцінювання різних компонентів дерева задоволеності (конкурентний аналіз), а також дає можливість визначити шляхи поліпшення якості та конкурентоспроможності послуг готелю.

Аналізуючи рис. 2, можна зробити висновок, що основні екологічні конкурентні переваги готелю «Дністер» – високий рівень протипожежної безпеки, сортування сміття та повторне використання води з кухонь, номерів та інших приміщень для саду та ландшафтного дизайну. Головною перевагою готелю Reikartz Medievale є використання нетоксичних миючих засобів та прального порошку, а також надання екоавтомобілів для перевезення гостей. Зручне географічне розташування дає змогу потенційним споживачам зробити вибір на користь цього готелю залежно від відстані до ділового та культурного центру міста.

Однак гості готелю «Дністер», що були опитані, не надають такої важливості місцю розташування готелю та його близькості до ділового та культурного центру міста. Таким чином, готелю Reikartz Medievale, щоб залучити додаткових клієнтів, необхідно розробити стратегію підвищення якості обслуговування, а не вигідного географічного розташування. Слабким місцем готелю «Дністер» є низький відсоток використання екологічно чистого транспорту для трансферу гостей та їх екскурсійного обслуговування.

У середньому якість екологічних послуг, що надають обидва готелі, різняться на 3% на користь готелю «Дністер».

Використання сучасних технологій у сфері послуг – обов'язкова умова їхньої конкурентоспроможності, з одного боку, а з іншого – природа неспроможна нейтралізувати негативний вплив цих процесів на довкілля, тому виникає необхідність запровадження екологічно чистих технологій.

Після проведеного аналізу задоволеності клієнтів послугами готелю «Дністер» було виявлено низький рівень використання екологічно чистого транспорту для трансферу гостей та їх екскурсійного обслуговування.

У наукових джерелах поняття «екологічно чистий транспорт» трактується як «транспорт, який обмежує рівень викидів та відходів, беручи до уваги здатність планети їх поглинати, використовує відновлювані ресурси на рівні або нижче швидкості їх вироблення, обмежує інші впливи на ландшафти та екосистеми, включаючи фрагментацію середовища існування, і використовує невідновлювані ресурси на рівні або нижче швидкості розробки відновлюваних замінників, водночас зменшуючи вплив на використання землі та відтворення шуму» [9]. Сучасні готелі, що знаходяться у великих містах, використовують різні види транспорту дуже інтенсивно, що призводить до забруднення навколишнього природного середовища, тому виникає потреба у використанні пересув-

них засобів, що мали б мінімальний вплив на довкілля.

Таким чином, у статті пропонується використання екологічно чистого транспорту (пневмокарів та електромобілів) у природоохоронних та рекреаційних зонах, а також пошук шляхів мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище під час здійснення рекреаційної та екскурсійної діяльності.

Розглядаючи питання про використання транспортних засобів у паркових, заповідних зонах та зонах відпочинку під час проведення оглядових екскурсій, варто відзначити, що Законом України «Про природно-заповідний фонд» на територіях природоохоронного фонду не допускається будь-яка діяльність, що негативно впливає або може негативно впливати на стан природних комплексів. Особливістю зазначених рекреаційних зон є поєднання охорони природи з відпочинком. Відвідування природоохоронних земель, навіть за суворого регулювання кількості відвідувачів, негативно впливає на природний стан ландшафтів, створює загрозу функціонуванню природних екосистем [3, с. 45]. Таким чином, для мінімізації негативного впливу на природоохоронний фонд, а також для забезпечення комфортного пересування екскурсантів зазначеними рекреаційними зонами доцільно користуватися екологічно чистим транспортом, зокрема електромобілями та пневмомобілями.

Так, українська компанія ECARS спеціалізується на просуванні екскурсійних туристичних проєктів із використанням екологічно чистого виду транспорту. Компанія обслуговує офіційні делегації, проводить «Дні безкоштовних екскурсій», освітні екскурсійні тури для дітей та малозабезпечених сімей, біженців та учасників АТО, людей з обмеженими фізичними можливостями. Недоліки електромобіля є суттєвими перед пневмокаром. Особливо це помітно під час планової заміни устаткування, оскільки і АКБ, і пневмобалони мають обмежений термін роботи. Але на відміну від електричного устаткування пневмоапаратура має більший термін експлуатації, а також нижчу собівартість [10, с. 88].

На основі зазначеного вище було поставлено за мету переобладнати електроавтобус ND-11 місткістю 11 осіб на пневмокар, а також розрахувати економічний ефект переобладнання транспортного засобу. Прийнято рішення здійснити заміну електричної сис-

теми управління на пневмопривід, бо це дало б змогу збільшити пробіг та зменшити час заправки, а також здійснювати пасажироперевезення в паркових зонах з урахуванням екологічних вимог [11, с. 67].

Все більшого поширення серед відпочиваючих набувають екологічні екскурсії. Їх слід визначити як різновид природознавчих екскурсій, які об'єднують екскурсантів для відвідування екскурсій зазначеної тематики з науково-пізнавальною метою, вивчення картин природи з естетичного боку. Сферою інтересів учасників таких екскурсій повинно стати не лише оточуюче середовище, його спостереження, а й охорона. Поняття екологічності екскурсії включають конкретні заходи щодо захисту, відновлення навколишнього середовища.

Місто Львів характеризується винятково сприятливими умовами для проведення різних видів туристичної діяльності та наявністю різноманітних рекреаційних ресурсів для відпочинку і лікування населення. Наведемо приклад розрахунку туристичного маршруту для пізнавальної екскурсії по м. Львів, де як засіб пересування буде використано пневмокар (табл. 2).

Тривалість екскурсії й технічні характеристики пневмокара дають змогу використовувати його без додаткової заправки. На основі проведеного дослідження необхідно зазначити, що використання модернізованих транспортних засобів з автономним джерелом живлення – пневмокарів – має значний екологічний та економічний ефект під час здійснення пасажироперевезень

під час екскурсій природоохоронними парковими зонами та зонами відпочинку. Одним із основних напрямів рекреаційної діяльності є проблема захисту навколишнього природного середовища від негативного впливу на нього, у тому числі й під час екскурсій містом, парками, скверами та заповідно-ландшафтними зонами [11, с. 69]. Основними результатами проведених досліджень еколого-економічних особливостей використання екологічно чистого транспорту в зонах відпочинку є використання підприємствами готельного господарства транспортного засобу, який мав би мінімальний негативний вплив на довкілля, з одночасним урахуванням економічних показників його роботи.

Економічний ефект від впровадження екологічно чистого пневмотранспорту для здійснення екскурсійної діяльності в м. Львів наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Економічний ефект від впровадження екологічно чистого пневмотранспорту для здійснення екскурсійної діяльності в м. Львів

Найменування	Витрати, тис. грн.	Запланований дохід, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн.	Термін окупності, років
Застосування екологічно чистого пневмотранспорту	90	150,58	60,58	0,74

Таким чином, можна стверджувати, що запропоновані заходи в готелі «Дністер» фінансово виправдані й економічно обґрунтовані.

Висновки. Враховуючи зазначене вище, можна стверджувати, що екоготель – це заклад тимчасового розміщення, що, з одного боку, надає туристам широкий спектр послуг, а з іншого – зводить до мінімуму негативний вплив на довкілля. Вагомим складником конкурентоспроможності готелю є його екологічність. Екологізація готельних послуг у сучасних умовах набуває великого значення у зв'язку з необхідністю збереження довкілля, зростанням попиту туристів на екологічно безпечні послуги і товари.

Більшість екоготелів належить до мережевих готелів відомих світових брендів (Radisson Blu, Reikartz, Maison Blanche); сертифікат Green Key отримали дуже різні готелі – від великих місцевих, таких як «Дністер Прем'єр Готель», до таких, що знаходяться на вершині гори («Ковчег») або являють собою корабель («Баккара Арт-готель»); цінова політика залежить більше від місця розташування та наявності більш широкого спектру послуг; більшість готелів досить нові, а ті, що були побудовані раніше, повністю реконструйовані.

Ефективним напрямом підвищення конкурентоспроможності екоготелів є застосування екологічно чистого пневмотранспорту для трансферу гостей та їх екскурсійного обслуговування, що, з одного боку, розширить асортимент додаткових послуг, а з іншого – зменшить шкідливі викиди до навколишнього середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Green Key. URL: <http://www.greenkey.org/Menu/Criteria/Hotels>.
2. Грабовенська С.П. Напрями підвищення конкурентоспроможності України в туристичній сфері. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 22. С. 83–88.
3. Дмитрук О.Ю., Щур Ю.В. Екологічний туризм як дидактична основа раціонального природокористування та геоекологічної освіти. Регіональні екологічні проблеми. К., 2002. С. 45–50.
4. Галушкіна Т.П. Джерела економічного зростання в умовах моделі «зеленої» економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 5. С. 71–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2013_5_18.
5. Капліна А.С. Методичний підхід до оцінки якості готельних послуг. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економіка, організація і управління підприємством. 2016. № 1 (38). С. 168–173.
6. Національна політика «зеленого» зростання в Україні / Т.П. Галушкіна, Л.О. Мусіна, Н.І. Хумарова. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2012. 272 с.
7. Офіційний сайт готелю «Дністер». URL: <http://www.dnister-hotel.phnr.com>.
8. Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA). URL: <http://www.smida.gov.ua>.
9. Протокол про сталий транспорт до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат від 16.03.2016 № 1028-VIII. URL: <http://www.rada.gov.ua/> – Дата звертання: 16 березня 2017.
10. Яцина М.М. Модернізація електромобіля ND – 11 з повною заміною електропривода на пневматичну систему управління. Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. 2012. Вип. 6/2012 (77). С. 87–90.
11. Еколого-економічні особливості використання екскурсійного пневмотранспорту в паркових зонах та в зонах відпочинку / М.М. Яцина, О.М. Залуніна, Н.С. Різніченко, Р.О. Черниш. Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. 2017. Вип. 6/2017. Ч. 2. С. 65–70.